

امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد، حج و اوقاف

ریاست ارشاد و انسجام مساجد

موضوع خطابت روز جمعه

و تقریر و بیان تحریر شده که به تمام خطباء مرکز و ولایات

به هر دو زبان ملی کشور (دري و پشتو) ارسال میگردد

۲۰ / محرم الحرام / ۱۴۴۵ هـ، ق موافق ۵ / اسد / ۱۴۰۳ هـ، ش

بیان اوصاف مؤمن کامل در قرآن کریم

الحمد لله القائل في محكم التنزيل: ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴾ [الأنفال: ۲]، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلِيُّ الصَّالِحِينَ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَصَفِيُّهُ مِنْ خَلْقِهِ، فَاللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَزِدْ وَبَارِكْ عَلَى النَّبِيِّ الْمُخْتَارِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ الْأَطْهَارِ الْأَخْيَارِ، وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا كَثِيرًا إِلَى يَوْمِ الدِّينِ؛ أَمَا بَعْدُ:

قال الله سبحانه وتعالى: {قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ * الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ * وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ * وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ * وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ * إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ * فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ * وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ * وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ * أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ * الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ} {المؤمنون: (۱۱)}

شنونده گان محترم!

در جمله مؤمنین؛ مومن ناکام کسی است که تابع خواهشات نفسانی خود میباشد و برای خود امید درجات بلند آخرت را میکند، مومن هوشیار و کامیاب کسی است که نفس خود را تابع احکامات الله جل جلاله ساخته و برای آخرت تلاش و عمل میکند.

در آخرت تنها کلمه گفتن کفایت نمی کند و نه تنها به این مؤمن نجات حاصل میکند که به الله تعالی ایمان آورده و دیگر اعمال را انجام ندهد و به گناهان مبتلاء باشد، بلکه مؤمن کامل آن است که در پهلوی ایمان اعمال صالح و شایسته را انجام دهد و از گناهان و جرائم خود داری کند. الله تعالی در قرآن کریم در جاهای متعدد از برای مومن کامل صفات زیادی بیان کرده است، ما از آن جمله آنها چند صفات را به طور مختصر بیان میکنیم:

۱- مؤمن کامل آن است که به نماز اهتمام زیاد نموده و در نماز عاجزی و خشوع میکند. در قرآن کریم در اکثر جاها بعد از ذکر ایمان، نماز ذکر شده است که این به اهمیت نماز دلالت میکند و مضمون حدیث شریف است که نماز معراج مؤمن است، کسیکه به نماز ایستاد میشود گویا که به ملاقات الله تعالی مشرف شده. در سوره المؤمنون در آیت (۹) آمده است: (وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ). المؤمنون: (۹) ترجمه: و کسانی اند که به نماز های خویش مواظبت میکنند. و الله تعالی در سوره البقره میفرماید: (وَيُؤْمِنُونَ الصَّلَاةَ) البقره: (۳) و متقیان کسانی اند که نماز را برپا میدارند یعنی نماز را حفاظت میکنند و از نماز غافل نمی شوند.

اقامه نماز رعایت کردن فرائض، سنت ها، مستحبات همراه با اداء کردن در وقت معین را گفته میشود. مومن کامل تنها به اداء کردن نماز فرض اکتفاء نمیکند، بلکه ایمان مومن به اداء کردن سنت ها و نوافل کامل میشود. و در جمله نماز های

نقلی بهترین نماز؛ نماز شب است که نماز تهجد میباشد. اگر کسی میخواهد که مؤمن کامل شود باید در پهلوی نماز فرض و سنت به نماز تهجد اهتمام زیاد بکند. الله تعالی در سوره الفرقان صفات مؤمن کامل را اینطور بیان کرده است: (وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا). الفرقان: ۶۴

ترجمه:- و کسانی اند که هنگام شب برای پروردگارشان به سجده و قیام می پردازند.

همچنان صفت مؤمن کامل این است که وقتی که نماز اداء میکند آنقدر خشوع، خضوع و عاجزی میکند گویا که با الله تعالی صحبت میکند، و به قرأت و ارکان نماز خود متوجه میباشد و به بسیار عاجزی و انکسار نماز خود را اداء میکند.

این است نماز مؤمن کامل و کسیکه نماز را به عاجزی و خشوع اداء نمیکند بدان که مؤمن کامل نیست و نماز او هم کامل نیست. الله جل جلاله صفات مؤمنین کامل را اینطور بیان میکند: (قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ. الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ) المؤمنون: (۱ ۲)

ترجمه:- قطعاً مؤمنان رستگار شدند، کسانی اند که در نماز خویش فروتنی میکنند.

۲- دیگر صفت مؤمن کامل این است که از گناه، باطل، لغو، بیهوده، اقوال و افعال بی فائده رو گردانند. صفت مؤمن کامل این است که او حیثیت و وقت خود را حفاظت میکند و از اینطور گفتارها، اعمال و خصلت ها که در آن نه فائده دنیوی است و نه اخروی خود داری میکند و در این موقف خود جدی میباشد و وقت خود را در عبثیات و کارهای بیهوده ضایع نمی کند. الله تعالی در سوره المؤمنون صفات مؤمن کامل را بیان میکند و میفرماید: (وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ) المؤمنون: (۳)

ترجمه:- و کسانی اند که از بیهوده روی گردانند.

حافظ ابن کثیر در تفسیر این آیت مینویسد: (أَيُّ عَنِ الْبَاطِلِ، وَهُوَ يَشْمَلُ الشَّرْكَ كَمَا قَالَ بَعْضُهُمْ، وَالْمَعَاصِي كَمَا قَالَ آخَرُونَ، وَمَا لَا فَائِدَةَ فِيهِ مِنَ الْأَقْوَالِ وَالْأَفْعَالِ. تفسیر ابن کثیر / دار الفکر (۳ / ۲۹۲) (یعنی از باطل روی گردانند و باطل شرک را هم شامل میشود طوری که بعضی مفسرین این سخن را گفته اند و باطل گناهان را هم در بر میگیرد که این را هم بعضی مفسرین گفته اند و باطل آن چیزهایی را هم شامل میشود که در آن فائده نباشد از جمله اقوال باشد و یا افعال).

در آیه دیگر صفت مؤمنین کامل اینطور بیان شده است: (وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا). الفرقان: ۷۲.

ترجمه:- و چون بر اعمال و گفتار بیهوده بگذرند آبرو مندانه میگذرند.

و این صفت در آیه دیگری نیز ذکر شده است: (وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ). القصص: ۵۵.

ترجمه:- و چون سخن بیهوده را بشنوند از آن رو میگردانند.

۳- و در قرآن کریم دیگر صفت مؤمن این چنین ذکر شده است که مؤمن کامل شرمگاه خود را حفاظت میکند یعنی از زنا، فحشاء و لواط شرمگاه خود را حفاظت میکند. همچنان از دواعی زنان خود داری میکند مانند: نظر کردن، لمس کردن به دست و به زبان سخنان زنا یاد کردن. در سوره المؤمنون الله تعالی صفات مؤمنین کامل را اینطور بیان کرده است: (وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ) المؤمنون: (۵)

ترجمه:- وکسانی اند که شرمگاه های خویش را حفاظت میکنند.

همچنان الله تعالی در سوره الفرقان در باره صفات مؤمنین راستین میفرماید: (وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا) الفرقان: (۶۸) ترجمه: وزنا نمی کنند و هرکسی یکی از این کارهای حرام را انجام دهد عقوبت گناهش را خواهد دید.

واگر احیاناً زنا و دیگر فحشاء (لواط) از او صادر شود؛ فوراً به الله تعالی رجوع و توبه میکند و از الله تعالی برای خود بخشش میخواهد و سپس از آن گناه خود را حفاظت میکند. طوری که الله تعالی درباره صفات مؤمنین کامل میفرماید: (وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ) آل عمران: (۱۳۵)

ترجمه:- و آنانی که چون عملی زشتی را مرتکب شوند و یا به خود شان ستم کنند الله را یاد میکنند و از گناهشان آمرزش میخواهند، و جز الله کیست که آن گناه را ببامرزد و به آنچه کرده اند اصرار نوریزند در حالیکه میدانند.

۴- دیگر صفت مؤمن کامل این است که امانت و وعده را حفاظت میکند و وعده خلافی نمی کند و در امانت خیانت نمی کند. وعده به الله تعالی و یا با انسانها هر دو امانت اند و مؤمن کامل باید هر نوع امانت را حفاظت کند زیرا که در امانت خیانت کردن و یا در وعده مخالفت کردن صفت شخص منافق است. الله تعالی در سوره المومنون مؤمن کامل را اینطور بیان کرده است: (وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ) المومنون: (۸)

ترجمه:- و کسانی اند که امانت ها و پیمان های خویش را رعایت میکنند.

الله تعالی به سپردن امانت به اهلش امر کرده و میفرماید: (إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا). النساء: ۵۸.

ترجمه:- یقیناً الله بر شما دستور میدهد که امانت را به اهلش بسپارید.

در این آیت مبارک در باره امانت و اهل امانت مفهوم خیلی وسیع نهفته است.

۵- دیگر صفت مؤمن کامل در قرآن کریم اینطور ذکر شده است که مؤمن کامل از پروردگار خود واز عذاب او زیاد می ترسد، زیرا که در آخرت باهرکس محاسبه میشود. واز این میترسد که به اثر کدام گناه و خطاء به جهنم نروم. همچنان مؤمن کامل اعمال نیک را انجام میدهد باز هم این ترس و هراس با او هست که مبادا اعمال نیکم به اثر کدام خلل مورد عدم قبول درگاه پروردگار نگردد. یعنی به اعمال نیک خود مغرور نمیشود و خود را مستحق جنت نمی شمارد. الله تعالی صفت اینطور مردم را بیان نموده و میفرماید: (إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ . وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ) المومنون: (۵۷ ۵۸)

ترجمه:- یقیناً آنانی که از ترس پروردگار خویش بیمناک اند و آنان که به آیت های پروردگارشان ایمان می آورند.

در پی آن در این آیه مبارک میفرماید: (وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ . أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ) المومنون: (۶۰ ۶۱)

ترجمه:- و آنانی که انجام میدهند آنچه را که در توان دارند و دلهای ایشان ترسناک هست از اینکه عبادت شان پذیرفته نشود به علت اینکه بسوی پروردگار خویش باز میگردند. یقیناً چنین کسانی هستند که در نیکی ها می شتابند و آنها هستند که در کارهای نیک از دیگران سبقت میگیرند.

حضرت عائشه رضی الله عنها در باره مقصد این آیت میگوید: عن عائشة، زوج النبي صلى الله عليه وسلم قالت: سألت رسول الله صلى الله عليه وسلم عن هذه الآية: {وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ} [المؤمنون: ٦٠] قالت عائشة: أهما الذين يشربون الخمر ويسرفون؟ قال: «لا يا بنت الصديق، ولكنهم الذين يصومون ويصلون ويتصدقون، وهم يخافون أن لا تقبل منهم» [أولئك يسارعون في الخيرات وهم لها سابقون] [المؤمنون: ٦١]. سنن الترمذي ت شاكر (٥/ ٣٢٧)

ترجمه:- یقیناً حضرت عائشه رضی الله عنها زوجه رسول الله صلی الله علیه وسلم میگوید: من از رسول الله صلی الله علیه وسلم در باره این آیت پرسیدم (وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ) حضرت عائشه رضی الله عنها میگوید: آیا اینها آن مردمی اند که شراب خورده اند و سرفقت کرده اند؟ نبی علیه السلام فرمودند: نخیر! ای دختر صديق بلکه اینها آن مردمی اند که روزه میگیرند و نماز میگذارند و خیرات ها میدهند باز هم اینها از این حراس دارند که این اعمال نیک ایشان قبول نشود. این مردم یکی از دیگر در نیکی ها سبقت میکنند و اینها به انجام این اعمال نیک سبقت کننده اند در آیه مبارک دیگر صفات مؤمن کامل این طور ذکر شده است: (الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلَى مَا أَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ) الحج: (٣٥)

ترجمه:- متواضعان کسانی اند که چون نام الله گرفته شود از هیبت او درلپهایشان درهراس می افتد و در برابر مصائبی که به ایشان میرسد شکیبائی میکنند و نماز را چنان که باید برپا میدارند و از آنچه به ایشان روزی داده ایم خرج میکنند.

همچنان مؤمن کامل به اعمال خود مغرور نمیشود و همیشه از عذاب الله تعالی پناه میخواهد. الله تعالی میفرماید: (وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا. إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا). الفرقان ٦٥

ترجمه: و کسانی اند که میگویند: ای پروردگار ما؛ ما را از عذاب دوزخ دور دار واقعاً عذاب دوزخ جدا ناشدنی است. ٦- دیگر صفت مؤمن کامل در قرآن کریم اینطور ذکر شده است که مؤمن کامل از هر نوع گناهان و معاصی خود داری میکند و اگر کدام گناهی از او واقع شود از آن زود توبه میکند و در توبه خود متعهد میماند و به اوامر الله تعالی تابع میباشد. و مردم را از بدی ها منع میکند. الله تعالی فرموده است: (وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْأَثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ) الشوری: (٣٧)

ترجمه:- و کسانی اند که از گناهان بزرگ و اعمال بسیار زشت اجتناب می ورزند و هنگامیکه به خشم آیند خشم خود را مهار نموده در گذر میکنند.

در آیه دیگری صفات مؤمنین کامل اینطور ذکر شده است: (التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ) التوبة: (١١٢)

ترجمه:- مؤمنان کسانی هستند: توبه کننده گان، ثنا گوینان، روزه داران، رکوع کنندگان، سجده کنندگان، و باز دارنده گان از ناپسند و محافظان احکام الهی اند و مؤمنان را مژده بده.

٧- صفت مؤمن کامل در قرآن کریم ذکر شده است که مؤمن کامل تواضع کننده میباشد که به آرامی، سکون و عاجزی در زمین الله تعالی میگردند و از تکبر و بزرگی خود داری میکنند. الله تعالی در سوره الفرقان صفت بندگان راستین خود را اینطور بیان کرده است: (وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا). الفرقان ٦٣. ترجمه: و بندگان رحمن کسانی اند که بر زمین آرام راه میروند.

در آیه مبارک دیگر آمده است: وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ. الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلَى مَا أَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (الحج: ۳۵)

ترجمه:- متواضعان کسانی اند که چون نام الله گرفته شود از هیبت او دلهایشان در هراس می افتد و در برابر مصائبیکه به ایشان میرسد شکیبائی میکنند و نماز را چنانکه باید بر پا میدارند و از آنچه که به ایشان روزی داده ایم خرج میکنند.

۸- در قرآن کریم دیگر صفت مؤمن کامل ذکر شده است که با جاهلان مقابله به جهل نمی کند ، قهر و غصه خود را همیشه کنترل میکند. و کوشش میکند که به مردم و کسانی که با او بدی کرده اند بخشش و عفو کند و در فکر انتقام گرفتن نباشد. الله تعالی در سوره الفرقان فرموده است: (وَإِذْ أَخَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا). الفرقان: ۶۳. ترجمه: و هنگامیکه جاهلان با سخنان ناشایسته ایشان را مخاطب قرار دهند سلام گویند و از آنان روی میگردانند .

همچنان در سوره آل عمران صفت مؤمنین کامل را اینطور بیان کرده است: (وَالْكَافِرِينَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ) آل عمران: (۱۳۴) ترجمه: متقیان کسانی اند که خشم خود را فرو می برند و از مردم عفو و گذشت میکنند و الله دوست میدارد نیکو کاران را.

۹- در قرآن کریم دیگر صفت مؤمن کامل اینچنین ذکر شده است که مؤمن کامل از لذت ها و خواهشات دنیا خود داری میکند و خود را مصروف نمیکند که از عبادت و ذکر الله تعالی غافل شود بلکه در کنار کارهای دنیوی توجه زیاد به ذکر الله تعالی دارد؛ نماز و سائر اعمال نیک را به جا می آورد و همیشه در فکر مرگ میباشد و از سختی و شدائد قیامت می ترسد. الله تعالی صفت مؤمنان نیک را اینطور بیان کرده است: (رَجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ). النور: (۳۷)

ترجمه:- مردانیکه تجارت و بیع آنها را از یاد الله و خواندن نماز و پرداخت زکات، غافل نمی سازد از روزی می ترسند که دلها و چشم ها در آن پریشان میشوند.

۱۰- دیگر صفت مؤمن کامل در قرآن کریم اینطور ذکر شده است که مؤمن کامل بدون موجب شرعی از کشتن انسان معصوم و بیگناه خود داری میکند. الله تعالی درباره مؤمنین کامل و راستین میفرماید: (وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ). الفرقان: ۶۸.

ترجمه:- و نفسی را که الله کشتارش را حرام گردانده است جز به حق نمی کشند .

۱۱- صفت دیگری مؤمن کامل این است و قتیکه او را به آیات الله تعالی پند داده شود او زود قبول نموده و تسلیم میشود و گردن می نهد و از آیات الله تعالی کر و کور نمی رود.؛ بلکه به تمام معنی به آیات پروردگار گردن می نهد. الله تعالی در باره صفات بندگان راستین خود میفرماید: (وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا). الفرقان: ۷۳.

ترجمه:- و کسانی اند که چون به آیات پروردگارشان پند داده شوند همانند کافران کور و کر فرو نمی افتند.

۱۲- دیگر صفت مومن کامل این است که از تکبر و خود پسندی و به خود مغرور شدن و از ستایش خود، خود داری میکند و حرص او همیشه این است که نفس خود را از گناه و خطاها پاک کند، و نفس خود را تزکیه نماید. در قرآن کریم صفات

مؤمنین کامل اینطور بیان شده است: (الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى). النجم: (۳۲)

ترجمه:- همان کسانی که از گناهان کبیره واز بد کاری ها می پرهیزند ، مگر گناهان صغیره که گاهی از ایشان سر میزند چرا که پروردگار تو دارای آمرزش گسترده است او خوب آگاه است بر شما از همان زمانیکه شمارا از زمین آفرید وهنگامیکه شما به صورت جنین ها در شکمهای مادرانتان بودید پس خود ستائی مکنید که او پرهیزگاران را بهتر میدانند.

۱۳- دیگر صفت مؤمن کامل در قرآن کریم ذکر شده است که مؤمن کامل در هر حالت؛ در سختی ها وتوانائی در راه الله انفاق میکند ومال خود را در راه الله جل جلاله مصرف میکند. الله تعالی در باره صفات مومنین کامل میفرماید: (لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ) البقره: (۱۷۷)

ترجمه:- نیکی تنها این نیست که چهره های خویش را به سوی مشرق ومغرب متوجه سازید ولیکن نیکو کار کسی است که به الله وروز آخرت، فرشتگان، کتابها، پیامبران، ایمان آورده باشد ومال را با آنکه دوستش میدارد به خویشاوندان، یتیمان، مستمندان، مسافران، گدایان ودر آزاد ساختن بردگان صرف کندونماز را بر پا دارد وزکات را بپردازد و وفا کنندگان به عهدشان هنگامیکه پیمان ببندند .وصبر کننده گان هنگام تنگ دستی وبیماری وهنگام نبرد ، آنها کسانی هستند که در دعوی ایمانشان صادق اند وآنان پرهیزگاران هستند.

الله تعالی در آیه دیگری صفت مؤمنین کامل را اینطور بیان کرده است: (وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا* إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا* إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبَّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا). الانسان: (۸-۱۰)

ترجمه:- وبه مستمندان، یتیمان واسیران غذا میدهند با آنکه آن غذا را دوست میدارند به آنها میگویند ماشمارا تنها بخاطر دیدار روی الله غذا میدهیم واز شما پاداش وسپاسگزاری نمی خواهیم.

در آیه دیگری آمده است: (الَّذِينَ يَنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ...) آل عمران: (۱۳۴) ترجمه: آنانیکه در حال آسایش وسختی خرج میکنند.

۱۴- دیگر صفت مؤمن کامل این است که با برادران مؤمن خود محبت ونرمی میکند ودر مقابل کفار سخت گیر اند وزیاد نماز میخوانند ودر چهره هایشان آثار علامه عبادت آشکار دیده میشود: (مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجِدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ). الفتح: ۲۹.

ترجمه:- محمد فرستاده الله است و کسانی که با او هستند در برابر کافران بسیار سر سخت و در میان خود بسیار مهربان اند؛ ایشان را همیشه در حال رکوع و سجده می بینی که فضل الله را می جویند و رضای او را میخواهند؛ نشانه ایشان به اثر سجود در چهره هایشان نمایان است، همین است وصف ایشان در تورات و مثال ایشان در انجیل.

در آیه مبارک دیگر صفت مؤمنین کامل اینطور آمده است: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ). المائدة: ۵۴.

ترجمه:- ای مؤمنان هرکس از شما از دینش برگردد پس الله گروهی را خواهد آورد که آنها را دوست میدارد و آنها را دوست میدارند در برابر مؤمنان متواضع و نرمخو و نسبت به کافران سخت میباشدند.

۱۵- در قرآن کریم دیگر صفت مؤمن کامل ذکر شده است که مؤمن کامل شکبیا میباشد و در عبادات و آفت ها و مصیبت ها صبر کننده میباشد و از گناه هم نفس خود را صبر میدهد. الله تعالی در صفت مؤمنین کامل فرموده است: (وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ) البقره: (۱۷۷)

ترجمه:- و صبرکنندگان هنگام تنگ دستی و بیماری و هنگام نبرد، آنها کسانی هستند که در دعوی ایمانشان صادق اند و آنان پرهیزگاران هستند.

الله تعالی مؤمنان کامل را به صبر امر کرده است: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) آل عمران: ۲۰۰.

ترجمه:- ای مؤمنان! صبر کنید و در برابر دشمن استقامت ورزید و برای حفاظت مرزهایتان آماده باشید و از الله بترسید تا رستگار شوید.

در آیه مبارک دیگر در باره صفات مؤمنان کامل اینطور ذکر شده است: (وَالصَّابِرِينَ عَلَى مَا أَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ) الحج: (۳۵)

ترجمه:- و در برابر مصائبیکه به ایشان میرسد شکبایی میکنند و نماز را چنانکه باید برپا میدارند و از آنچه که به ایشان روزی داده ایم خرج میکنند.

در سوره البلد درباره صفت مؤمنین اینطور بیان شده است: (ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ) البلد: (۱۷)

ترجمه:- علاوه بر آن، از جمله کسانی باشد که ایمان می آورند و یکدیگر را به شکبایی توصیه میکنند، و یکدیگر را به شفقت و مهربانی توصیه می نمایند.

۱۶- دیگر صفت مؤمن کامل در قرآن کریم این است که مؤمن کامل همیشه در راه الله به جان و مال خود جهاد میکند .
الله جل جلاله در باره صفات مؤمنان کامل میفرماید: (لَكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ). التوبة: (۸۸)

ترجمه:- ولی پیغمبر و مؤمنان که با او هستند به مالها و جانهایشان جهاد کردند و همه انواع نیکیها برای آنهاست و آنها رستگارانند.

در یک آیت دیگر الله تعالی در پهلوی صفت مؤمنان کامل میفرماید: (إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَّهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدًّا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ). التوبة: (۱۱۱)

ترجمه:- شکی نیست که الله از مؤمنان، جانها و مالهایشان را خریده است که در برابرش بهشت از آن آنهاست؛ در راه الله پیکار میکنند پس میکشند و کشته میشوند وعده حقی است بر او که در تورات و انجیل و قرآن ذکر شده است.

۱۷- دیگر صفت مؤمن کامل در قرآن کریم اینطور ذکر شده است که مؤمن کامل آن است که به الله تعالی توکل میکند و به اسباب ظاهری زیاد قلب خود را وابسته نمی کند. الله تعالی در باره مؤمنان کامل میفرماید: مؤمنان کامل به الله تعالی توکل کننده اند و اینها به حق مؤمن اند. (إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ) (۲) الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (۳) أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ) (الأنفال: ۴)

ترجمه:- مؤمنان تنها کسانی اند که چون الله یاد شود دلهایشان بیمناک میشود. و چون آیت های او بر ایشان خوانده شود ایمان آنها را می افزاید و بر پروردگارشان در هر کار توکل میکنند و آنان کسانی اند که نماز را برپا میدارند و از آنچه به ایشان روزی داده ایم خرج میکنند. آنان اند مؤمنان حقیقی ایشان را نزد پروردگارشان مرتبه های بلند، آمرزش و روزی نیکو است.

کسیکه به الله تعالی حقیقتاً توکل بکند، پس الله از برای او کافی است. در آیت مبارکه دیگر آمده است: (وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ). الطلاق: (۳)

ترجمه:- هر کس که به الله تعالی توکل کند، پس او از برای شخص کافی است.